

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2016. gada 22. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Sestā direktīva 77/388/EEK — Pievienotās vērtības nodoklis — 2. panta 1. punkts — Pakalpojumu sniegšana par atlīdzību — Jēdziens — Sabiedriskā radio apraide — Finansējums no likumā noteiktas nodevas

Lieta C-11/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa, Čehijas Republika) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 18. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 13. janvārī, tiesvedībā

Odvolací finanční ředitelství

pret

Český rozhlas .

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], S. Rodins [*S. Rodin*] un J. Regans [*E. Regan*],

ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs I. Illēši [*I. Illéssy*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 17. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Odvolací finanční ředitelství* vārdā – *E. Nedorostková*, pārstāve,
- *Český rozhlas* vārdā – *P. Orct*, advokāt,
- Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek*, *J. Vlácil*, *Z. Petzl* un *T. Müller*, pārstāvji,
- Grieķijas valdības vārdā – *G. Konstantinos* un *A. Dimitrakopoulou*, pārstāvji,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *V. Kaye*, pārstāve, kurai palīdz *P. Mantle*, *barrister*,

* Tiesvedības valoda – čehu.

— Eiropas Komisijas vārdā – *L. Lozano Palacios* un *Z. Malůšková*, pārstāves,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2016. gada 17. marta tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1977. gada 17. maija Sestās direktīvas 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV 1977, L 145, 1. lpp., turpmāk tekstā – “Sestā direktīva”), 2. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Odvolací finanční ředitelství* (Nodokļu administrācija, kas ir pārsūdzības instance, turpmāk tekstā – “nodokļu administrācija”), agrāk *Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu* (Prāgas pilsētas nodokļu administrācija, Čehijas Republika), un *Český rozhlas* (Čehijas radio) jautājumā par pievienotās vērtības nodokli (turpmāk tekstā – “PVN”), kas pēdējai minētajai bija jāmaksā saistībā ar sabiedrisko apraidi.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Sestās direktīvas 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“[PVN] jāmaksā:

1. Par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, ko par atlīdzību attiecīgās valsts teritorijā veicis nodokļa maksātājs, kas kā tāds rīkojas.”

- 4 Minētās direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta q) apakšpunktā ir noteikts:

“A. Atbrīvojumi dažām darbībām sabiedrības interesēs

1. Ciktāl tas nav pretrunā ar citiem Kopienas noteikumiem, dalībvalstis piešķir atbrīvojumu tālāk minētajām darbībām atbilstīgi noteikumiem, ko tās pieņem, lai nodrošinātu pareizu un godīgu šā atbrīvojuma piemērošanu un lai nepieļautu nekādu nodokļa nemaksāšanu, apiešanu vai ļaunprātīgu izmantošanu:

[..]

- q) valsts radio un televīzijas organizāciju darbību, izņemot komerciālas radio un televīzijas organizācijas.”

Čehijas tiesības

- 5 Saskaņā ar 1. pantu Likumā Nr. 484/1991 par *Český rozhlas*, redakcijā, kas piemērojama pamatlītai, *Český rozhlas* ir reģistrēta kā raidsabiedrība, kuras juridiskā adrese ir Prāgā (Čehijas Republika). Saskaņā ar šo normu *Český rozhlas* ir juridiska persona, kura pārvalda savus aktīvus, iegūst tiesības un nodarbina savu direktoru.

- 6 Šī likuma 10. pantā ir paredzēts, ka *Český rozhlas* finansēšanas avoti ir arī radio nodeva, kas tiek iekasēta saskaņā ar īpašu tiesisko regulējumu, un ienākumi no tās saimnieciskās darbības.
- 7 Saskaņā ar Likuma Nr. 348/2005 par radio un televīzijas nodevām 1. pantu, redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, radio nodevas mērķis ir finansēt sabiedriskos pakalpojumus, kādus sniedz *Český rozhlas*.
- 8 Saskaņā ar šī likuma 2. pantu radio nodeva tiek maksāta par tehnisko aprīkojumu, ar kuru var individuāli pēc pieprasījuma pārraidīt radio programmas neatkarīgi no uztveršanas veida (turpmāk tekstā – “radio uztvērējs”), tostarp, ja šis aprīkojums ir paredzēts citam mērķim.
- 9 Atbilstoši šī likuma 3. pantam radio nodevas maksātājs ir fiziska vai juridiska persona, kura ir radio uztvērēja īpašniece vai kura nav šāda radio uztvērēja īpašniece, tomēr tās valdījumā vai lietojumā ir radio uztvērējs uz cita tiesiska pamata vismaz vienu mēnesi.
- 10 Šī paša likuma 7. pantā ir paredzēts, ka nodevas maksātājs maksā radio nodevu vai televīzijas nodevu likumīgajai raidorganizācijai vai nu tieši, vai ar pilnvarotas personas starpniecību.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 11 *Český rozhlas* ir saskaņā ar likumu izveidota juridiska persona, kura nodarbojas galvenokārt ar radio programmu sabiedrisko apraidi.
- 12 Iesniedzot papildu nodokļu deklarācijas par laikposmu no 2006. gada marta līdz decembrim, *Český rozhlas* lūdza papildus palielināt tās tiesības uz PVN atskaitīšanu, izslēdzot PVN atskaitīšanai izmantotā koeficienta aprēķināšanas pakalpojumus, kas atbilst tai samaksājām radio nodevām, kurus tā sākotnēji bija deklarējusi kā no PVN atbrīvotus pakalpojumus bez tiesībām tos atskaitīt. Šajā ziņā *Český rozhlas* paziņoja, ka šīs nodevas neveido atlīdzību par sniegtajiem sabiedriskās apraides pakalpojumiem.
- 13 Ar desmit papildu paziņojumiem par nodokli attiecībā uz PVN, kas *Český rozhlas* jāmaksā par iepriekš minēto periodu, *Finanční úřad pro Prahu 10* (Prāgas pilsētas nodokļu birojs Nr. 10, Čehijas Republika) atteicās izslēgt minētos pakalpojumus.
- 14 *Český rozhlas* iesniedza sūdzību par šiem papildu paziņojumiem par nodokli.
- 15 Tā kā šī sūdzība tika noraidīta ar desmit nodokļu administrācijas lēmumiem, *Český rozhlas* cēla par šiem lēmumiem prasību *Městský soud v Praze* (Prāgas pašvaldības tiesa, Čehijas Republika).
- 16 Ar 2014. gada 6. jūnija spriedumu *Městský soud v Praze* atcēla minētos lēmumus un nosūtīja lietu atpakaļ nodokļu administrācijai.
- 17 Nodokļu administrācija pārsūdzēja šo spriedumu iesniedzējtiesā.
- 18 Šajos apstākļos *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai sabiedriskā radio programmu apraide, kas tiek finansēta no likumā noteiktās nodevas likumā paredzētā apmērā un kas jāmaksā nodokļu maksātājam, pamatojoties uz radio uztvērēja esamību tā īpašumā, valdījumā vai lietojumā uz cita likumīga pamata, Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē var tikt uzskatīta par “pakalpojuma sniegšanu par atlīdzību”, kas ir atbrīvojama no [PVN] atbilstoši šīs direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta q) apakšpunktam, vai arī tā ir darbība, kas nav saimnieciska

darbība, par kuru saskaņā ar minētās direktīvas 2. pantu [PVN] vispār nav jāmaksā un uz kuru tādējādi neattiecas arī šīs direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta q) apakšpunktā paredzētais atbrīvojums?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 19 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Sestās direktīvas 2. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda sabiedriskā radio apraide kā pamatlīnija, kura tiek finansēta no likumā noteiktas nodevas, ko maksā personas, kuru īpašumā vai valdījumā ir radio uztvērējs, un kuru veic radio apraides sabiedrība, kas izveidota saskaņā ar likumu, ir uzskatāma par pakalpojumu sniegšanu “par atlīdzību” šīs normas izpratnē, bet kas ir atbrīvota no PVN saskaņā ar šīs direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta q) apakšpunktu, vai arī tādējādi, ka šāda darbība nav uzskatāma par darījumu, kas apliekams ar nodokli un kas ietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā.
- 20 Šajā ziņā jāatgādina, ka PVN sistēmas ietvaros ar nodokli apliekamo darbību priekšnoteikums ir tāds, ka starp pusēm notiek darījums, attiecībā uz kuru tiek noteikta cena vai samaksa. Tādējādi, ja pakalpojuma sniedzēja darbību veido vienīgi pakalpojumu sniegšana bez tiešas atlīdzības, tad nepastāv nodokļa bāze un tādēļ šie pakalpojumi netiek aplikti ar PVN (skat. spriedumus, 1994. gada 3. marts, *Tolsma*, C-16/93, EU:C:1994:80, 12. punkts; 2009. gada 29. oktobris, Komisija/Somija, C-246/08, EU:C:2009:671, 43. punkts, un 2011. gada 27. oktobris, *GFKL Financial Services*, C-93/10, EU:C:2011:700, 17. punkts).
- 21 No tā izriet, ka pakalpojumu sniegšana tiek veikta “par atlīdzību” Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē un tādējādi ir apliekama ar nodokļiem vienīgi tad, ja starp pakalpojumu sniedzēju un saņēmēju pastāv tiesiskas attiecības, kuru laikā notiek savstarpēja izpildījuma apmaiņa, un pakalpojumu sniedzēja saņemtā atlīdzība veido faktisku atlīdzību par saņēmtam sniegto pakalpojumu (skat. spriedumus, 1994. gada 3. marts, *Tolsma*, C-16/93, EU:C:1994:80, 14. punkts; 2009. gada 29. oktobris, Komisija/Somija, C-246/08, EU:C:2009:671, 44. punkts, un 2011. gada 27. oktobris, *GFKL Financial Services*, C-93/10, EU:C:2011:700, 18. punkts).
- 22 Šajā kontekstā Tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka jēdziens “pakalpojumu sniegšana par atlīdzību” minētā 2. panta 1. punkta izpratnē nozīmē tiešas saiknes pastāvēšanu starp sniegto pakalpojumu un saņemto atlīdzību (skat. spriedumus, 1981. gada 5. februāris, *Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats*, 154/80, EU:C:1981:38, 12. punkts; 1988. gada 8. marts, *Apple and Pear Development Council*, 102/86, EU:C:1988:120, 12. punkts; 1994. gada 3. marts, *Tolsma*, C-16/93, EU:C:1994:80, 13. punkts; 2009. gada 29. oktobris, Komisija/Somija, C-246/08, EU:C:2009:671, 45. punkts, un 2011. gada 27. oktobris, *GFKL Financial Services*, C-93/10, EU:C:2011:700, 19. punkts).
- 23 Attiecībā uz sabiedrisko radio apraidi pamatlīnija ir jākonstatē, ka starp *Český rozhlas* un personām, kas maksā radio nodevas, nepastāv ne juridiskas attiecības, kuru ietvaros notiktu savstarpēja apmaiņa ar pakalpojumiem, ne arī tieša saikne starp šo sabiedrisko radio apraides pakalpojumu un šo nodevu.
- 24 Minētā pakalpojuma sniegšanas ietvaros *Český rozhlas* un minētās personas nesaista ne līgumattiecības vai darījums, kurā būtu bijusi noteikta cena, un pat ne brīvprātīgas juridiskas saistības vienai pret otru.
- 25 Turklāt pienākums maksāt radio nodevu neizriet no tāda pakalpojuma sniegšanas, par kuru šī nodeva tiek maksāta kā tieša atlīdzība, jo šis pienākums ir saistīts nevis ar sabiedriskā radio apraides pakalpojuma sniegšanu, ko veic *Český rozhlas* un ko izmanto personas, kurām ir šis pienākums, bet tikai ar radio uztvērēja atrašanos īpašumā, un tas ir neatkarīgi no tā, kā šis radio uztvērējs tiek izmantots.

- 26 Tādējādi personām, kuru īpašumā ir radio uztvērējs, ir pienākums maksāt minēto nodevu, tostarp, ja tās izmanto šo uztvērēju vienīgi, lai klausītos radio programmas, ko pārraida citas raidorganizācijas, nevis *Český rozhlas*, piemēram, komerciālās radio programmas, kuras tiek finansētas no citiem avotiem, nevis no šādas nodevas, lai klausītos kompaktdiskus vai citus digitālos medijus vai arī citām funkcijām, kādas parasti ir aprīkojumam, kas ļauj uztvert un pārraidīt radio programmas.
- 27 Turklāt jānorāda, ka piekļuve sabiedriskās radio apraides pakalpojumam, ko sniedz *Český rozhlas*, ir par brīvu, un tā nekādā ziņā nav atkarīga no radio nodevas samaksas.
- 28 No minētā izriet, ka sabiedriskās radio apraides pakalpojuma sniegšana, kurai ir tāds raksturojums kā pamatlīnija, nav uzskatāma par pakalpojumu sniegšanu “par atlīdzību” Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē.
- 29 Čehijas valdības argumentācija, saskaņā ar kuru situācija pamatlīnijā atšķiras ar to, ka pastāv trīsstūrveida tiesiskās attiecības, kuru ietvaros Čehijas valsts uztic *Český rozhlas* vispārējās nozīmes uzdevumu, kas ietver sabiedriskās radio apraides pakalpojuma sniegšanu, un nodrošina atlīdzību obligātas nodevas veidā, kas ar likumu ir noteikta šī pakalpojuma saņēmējiem, nevar apšaubīt šādu interpretāciju.
- 30 Šajā ziņā pietiek norādīt, ka, pat pieņemot, ka pastāv šādas trīsstūrveida tiesiskās attiecības, starp šo sabiedriskās radio apraides pakalpojumu, ko sniedz *Český rozhlas*, un minēto nodevu ne tikai nepastāv tieša saikne, bet, kā tas izriet no šīs nodevas raksturojuma šī sprieduma 25. punktā, šī nodeva nav uzskatāma par cenu, kas maksājama par šo pakalpojumu.
- 31 Tas pats attiecas uz Čehijas valdības argumentu, saskaņā ar kuru Sestās direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta q) apakšpunktā paredzētajam atbrīvojumam ir nozīme tikai tad, ja tādas sabiedriskās radio apraides darbības kā pamatlīnija tiek uzskatītas par tādām, kas ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.
- 32 Šajā ziņā pietiek norādīt, pirmkārt, ka, kaut arī šajā normā ir paredzēts atbrīvojums “valsts radio un televīzijas organizāciju darbīb[ām], izņemot komerciālās radio un televīzijas organizācijas”, tomēr minētā norma ir piemērojama tikai ar nosacījumu, ka par šīm darbībām ir “[jāmaksā] PVN” Sestās direktīvas 2. panta izpratnē, un, otrkārt, ka šī norma nevar tikt interpretēta tādējādi, ka tā paplašina šīs direktīvas piemērošanas jomu, kāda ir definēta minētajā 2. pantā.
- 33 Visbeidzot, attiecībā uz paralēli, kādu iesniedzējtiesa velk starp situāciju pamatlīnijā un situāciju lietā, kurā tika taisīts 2014. gada 27. marta spriedums *Le Rayon d’Or* (C-151/13, EU:C:2014:185), ir jākonstatē, ka šīs situācijas nav salīdzināmas.
- 34 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka šajā spriedumā attiecībā uz jautājumu par “vienotas likmes veselības aprūpei paredzētā maksājuma”, ko valsts slimokase pārskaita veco ļaužu aprūpes iestādēm par aprūpes pakalpojumu sniegšanu šo iestāžu rezidentiem, apliekamību ar nodokli Tiesa atzina, ka pastāv tieša saikne starp tādu pakalpojumu sniegšanu, kādus sniedz šīs iestādes saviem rezidentiem, un saņemto atlīdzību, proti, “vienotas likmes veselības aprūpei paredzēto maksājumu”, kas nozīmē, ka šāds vienotas likmes maksājums ir uzskatāms par atlīdzību par aprūpes pakalpojumiem, kuru par atlīdzību sniedz viena no minētajām iestādēm par labu tās rezidentiem, un šis maksājums kā tāds tas ietilpst PVN piemērošanas jomā.
- 35 Tomēr pamatlīnijā ne tikai neeksistē šāda saikne starp radio nodevu un sabiedriskās radio apraides pakalpojumu, ko sniedz *Český rozhlas*, bet, kā tas jau tika norādīts, šīs nodevas samaksa nevis ietilpst juridiskajās attiecībās, kādas veido savstarpēja pakalpojumu apmaiņa, bet drīzāk ir likumā noteikta pienākuma izpilde.

- 36 Šādos apstākļos uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Sestās direktīvas 2. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda sabiedriskā radio apraide kā pamatlietā, kura tiek finansēta no likumā noteiktas nodevas, ko maksā personas, kuru īpašumā vai valdījumā atrodas radio uztvērējs, un kuru veic saskaņā ar likumu izveidota raidorganizācija, nav uzskatāma par pakalpojumu sniegšanu “par atlīdzību” šīs normas izpratnē un līdz ar to neietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 37 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 1977. gada 17. maija Sestās direktīvas 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze, 2. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda sabiedriskā radio apraide kā pamatlietā, kura tiek finansēta no likumā noteiktas nodevas, ko maksā personas, kuru īpašumā vai valdījumā atrodas radio uztvērējs, un kuru veic saskaņā ar likumu izveidota raidorganizācija, nav uzskatāma par pakalpojumu sniegšanu “par atlīdzību” šīs normas izpratnē un līdz ar to neietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā.

[Paraksti]